

wereldrijk een pool van ongerechtigheid. Evenmin als van de schoonheid en weelde kunnen wij ons ook van de diepe verdorvenheid dier Heidensche samenleving een voorstelling vormen. Het besef van schuld, zelfs het besef van schaamte, was weg. De weelderige paleizen, de trotsche tempels, de liefelijke lusthoven stonden op een bodem, die rot was van ongerechtigheid. Moord, diefstal, bedrog, zelfverrijking, zedeloosheid waren de gewoonte zaken ter wereld. Een hoofdstuk als Romeinen I moge ons doen sidderen, — in Paulus' dagen was het een getrouwe afspiegeling van de verpeste atmosfeer der geheele Heidensche samenleving.

In een hoogst onbeduidend uithoekje van dat groote Romeinsche wereldrijk, was, onopgemerkt, een wonder gebeurd. *Het groote wonder van de wereldgeschiedenis.* In het Joodsche wingewest had een arme vrouw in een stal een Kindeke ter wereld gebracht.

In dat Kindeke, onzichtbaar voor den mensch, maar zichtbaar voor God, ligt het centrum der wereldgeschiedenis. Van nu aan zal alles anders worden. Het was de grootste ontvoering van Gods raadsbesluit, die ooit heeft plaats gehad. „Zie, het oude is voorbijgegaan, het is alles nieuw geworden.” Geen stuk van het menschelijk leven, noch in het Jodendom, noch in het Heidendom zal van nu aan blijven, wat het was. Grooter omwenteling dan die 't gevolg is geweest van Jezus' geboorte, is er nooit op aarde geweest, en zal er nooit meer zijn tot op den dag van Zijn wederkomst.

Een der eerste vruchten van Christus' komst, was de geboorte der Christelijke kerk. Zij werd geboren uit het Jodendom, in het Jodendom. Zij was bestemd voor die diep-verdorven Heidenwereld daarbuiten.

Maar eerst moest er tweeërlei met die jonggeboren kerk gebeuren, wilde zij beantwoorden aan de grootsche roeping, die God haar in de wereldgeschiedenis gegeven had:

In de eerste plaats moest zij bevrijd worden uit de Joodsche banden, waarin zij gebonden lag.

In de tweede plaats moest zij overgebracht worden naar die groote, machtige en prachtige Heidenwereld daarbuiten. Zij moest met die gansche wereld, haar beginselen, haar gezinsleven, haar wetenschap, haar kunst, haar moraal, haar afgodsdiensten den strijd aanbinden, dat alles overwinnen, en er de *Christelijke* beginselen, in één woord: den dienst van God voor in de plaats zetten.

Het zwaartepunt der geschiedenis moest verlegd worden uit Azië naar een totaal vernieuwd, wjl gekerstend Europa.

Een taak zóó ontzaglijk, zóó moeilijk, en zóó bóvenmenschelijk, dat het ons duizelt, haar alleen maar in groote omtrekken in te denken.

Maar God sprak, en het was alzoo.

En zie hier nu het wonder van Gods werk. Als menschen een groot plan ten uitvoer willen brengen, zinnen zij op groote middelen, anders durven zij 't niet aan. Maar God voert Zijn groote plannen door wat wij noemen: kleine middelen, door dingen, waarvan de mensch zegt: „'t Geeft toch niets,” maar — waar 't Goddelijk stempel op staat. Dat stempel, dat Paulus gezet voelde op heel zijn levenswerk.

Roept God een leger op, dat als een stormwind dien prachtigen Heidenschen schoonheidsbloei zal wegvagen, en de atmosfeer van al die rottingsprocessen zal zuiveren? Zendt God geweldige aardbevingen, om de Sodoms en Gomorra's, die Europa's bodem bij tientallen bedekten, — te verwoesten en te pletter te werpen? En daarna een keurbende van Christelijke zendelingen en geleerden en kunstenaars, om op de puinhoopen van het Heidensch Europa een *Christelijk* Europa op te bouwen?

Niets van dat alles.

God roept voor die bovenmenselijke reuzentaak één man, een Jood, een Farizeër, Saulus geheeten, wiens heele hart, krachtens zijn afstamming en opvoeding, met ouden, bitteren rashaat tegen Heidenen en Christenen beide vervuld was.

Het allerlaatste middel, dat de mensch in zijn wijsheid bedacht zou hebben. Een middel, dat een der grootste wonderen Gods in de geschiedenis is geweest.

Laten wij, om dat wonder Gods te beter te begrijpen, ons pogen in te denken, wie die Farizeër Saulus was, hoe hij bestond en wat hij deed.

H. S. S. K.

BIJ EEN GELIEFDE DOODE.

Door kieren tusschen donkere gordijnen
glijdt mat getemperd licht geruischloos neer
op 't lief gelaat der doode, die zoo teer
wij minden en verzorgden in haar pijn.

Ze is 't niet meer. En toch, die zachte lijnen,
vol rust om oog en mond, doen telkens weer
gelooven dat ze slaapt. En 'k voel nog meer
haar droevig heengaan, 't plots voor God verschijnen.

* * *

Wreed zwijgt de dood op elke sombre klacht,
die oprijst in d'ontroerde menschenziel,
nu onverwachts een dierbre mij ontviel.

O Heere, schraag in 't lijden door Uw kracht,
En geef, als 'k schreiend voor U nederkniel,
Uw troost en steun in mijn geschokte ziel.

10 Oct. 1918.

H. W. AALDERS.

De Uchtend, gloriend boven Vlaanderenland.

„Herr Oberleutenant,” vroeg ik, „zijn hier ook Nederlandsch sprekende Zuid-Afrikaners?”

Wij bevonden ons in het krijgsgevangenenkamp Friedrichsfeld bij Wesel, en het deed me genoeg, dat de vraag ontkennend werd beantwoord. De Hollandsche Afrikaners gingen niet naar Europa, om hun bloed te geven voor vreemde belangen. Zij bleven thuis.

„Zijn hier Vlamingen?”

„Ja wel, die zijn hier.”

En met de bereidwilligheid, die ik steeds bij de Duitse officieren opmerkte, bracht hij ons bij de Vlamingen. Een dezer Vlamingen trad naar voren.

„Zijn naam is Hendrix,” zeide de luitenant; „wij hebben niets dan lof over hem. Hij doet alles, wat hij kan, om de krijgsgevangenschap zijner kameraden te verlichten.”

„Och mieneer,” zei Hendrix, „het is toch maar een staaltje van mijn plicht.”

Het was de Nederlandsche taal, die ik hoorde spreken in het Duitse kamp. En ik wil wel verzekeren, dat de stem des bloeds diepe snaren deed trillen in mijn ziel.

Hendrix was in October 1914 bij de overgave van Antwerpen na heldhaftige tegenweer gevangen genomen, en al die jaren was hij nu krijgsgevangene, zonder ooit meer de klokken van zijn geliefde geboortestad Turnhout te hebben hooren luiden.

Toen wij scheidden, reikte ik hem de hand. Hij zag mij een oogenblik met groote verbazing aan; het is iets zeer ongewoons in een kamp van krijgsgevangenen. Maar ik moest hem de hand bieden — het was de stem des bloeds.

Daarop drukte hij mijn hand innig — dit eenvoudig blijk van oprechte deelneming deed hem goed. Ik zag het; zijn eerlijke oogen werden vochtig.

„Mieneer,” zeide hij, „als wij straks weer naar ons Vlaanderen terug mogen keeren, dan kunnen wij den blik vrij opslaan. Wij zijn onschuldig aan dezen oorlog; wij hebben hem niet gezocht.”

Het was zijn afscheidswoord. Ik heb er dikwijls aan gedacht — o, het is een ongelukkige ure geweest voor Duitschland, toen de militaire autocratie, wier gezag thans

is ineengestort, met de bedenkelijke leuze van militaire noodzakelijkheid den inval in België decreeteerde!

Vier jaren zijn voorbijgegaan. Vlaanderen treurde. Wachter, wat is er van den nacht? werd gevraagd, en zie! het bleef donkere, sombere nacht.

Aan den Yzer stond de trouwe, Vlaamsche wacht in mist en nevel, in den kogelregen en onder het granaatvuur, om het laatste overblijfsel van glorierijk Vlaanderen te verdedigen tegen den geduchten vijand.

De oogen van die trouwe wachters staarden naar het vaderland; naar de kerktorens hunner geliefde dorpen. En als het hun bang en droevig werd om het hart, dan hief er een hun strijdlid aan, en die oude, geliefde klanken ontvonkten opnieuw het hart, en als een strijdbare groet aan het vaderland klonk het lied:

„Zij zullen hem niet temmen,
Den fieren Vlaamschen leeuw!"

Doch dit alles ligt in het verleden. De uchtend begon te dagen — de nieuwe dag is aangebroken voor Vlaanderen, en de Yzerwacht trok uit haar konijnenholen van loopgraven, met muziek en gejuich, Vlaanderenland binnen.

De trouw werd beloofd; het gebed werd verhoord — daar lag West-Vlaanderen met zijn dorpen en gehuchten, de armen als verlangend uitstrekend naar zijn zoo lang en smartelijk gemiste zonen, in den glans der Octoberzon!

Te Oostende zat de schepenenraad te vergaderen, toen de deur plots werd geopend, en een lange, rijzige gestalte voor hen stond. De wethouders rezen op, maar geen woord kwam over hun lippen. De ontroering was te groot, en dat stilzwijgen was de welsprekendste hulde, die zij hun Koning konden brengen.

Want die man was hun vorst; hun Koning. En de tranen, die over de wangen dezer stoere mannen biggelden, bewezen aan Koning Albert, hoe diep de liefde en de verknochtheid aan het vorstenhuis ging.

De Koningin kwam ook, omstuwd door een dichten, juichenden menschedrom.

Zij waren beiden zoo eenvoudig in hun manieren, zoo hartelijk. Zij voelden zich één met dit volk — is dit niet het ware kenmerk der koningen en der koninginnen bij de gratie Gods?

Deze vorst en deze vorstin, zij hadden alle beide het brood der bedruktheid en het water der bedruktheid geproefd. Van dezen Koning is gezegd, dat hij eens, in den angst om zijn volk, den dood op het slagveld heeft gezocht. Doch de Heere zorgde, dat geen doodelijke kogel hem trof; er was iets beters voor hem weggelegd — hij zou den uchtend zien gloren boven zijn geliefd Vlaanderenland!

Deze Koningin had zich den eenaam van een moeder des volks waardig gemaakt. Zij, de ware dochter van dien edelen Beierschen prins, die niet in zijn hooge titels zijn roem zocht, maar veel meer daarin, dat hij als oogwarts de lijdende menschheid kon helpen, zij had de krijgslieden opgezocht in de loopgraven, de gewonden gelaafd, de gekwetsten verbonden, en de stervenden getroost met een blik vol heilige ontferming.

Toen het vorstenpaar in den avond heenging, riep het volk: „Hier blijven! Niet vertrekken." En op het antwoord: „Het kan niet zijn!" riepen vele stemmen: „Dan spoedig terugkomen!" — o, het verkwikt, waar elders de

dampkring door de Bolsjewiki-bacillen is vergiftigd, van zulk een innige sympathie tusschen vorst en volk te hooren.

Op Oostende zou Brugge een beurt krijgen, en den volgende dag verdringt zich het volk, om den Koning in deze aloude Vlaamsche stad te begroeten.

De vlaggen worden uitgestoken — hoe komt men toch zoo spoedig aan zooveel Belgische vlaggen? *) De menschen drukten elkander de hand; zij, die elkander vreemd waren, voelen denzelfden band: de liefde tot den Koning. En dat bewustzijn doet aller bloed sneller door de aderen bruisen.

Is er het koningspaar nog niet?

Neen, nog niet, maar het nadert; het is op geen uur afstands meer.

Nu zing uw schoonste liederen, o beiaard van Brugge, want uw Koning komt!

En hoor! de klokketonen ruischen door de klare herfstlucht, met een machtigen, metalen klank, in een wonderen rijkdom van tonen! O, Koning Albert — over de wazige velden roept de stad Brugge u het welkom toe, in liederen, zooals er geen schonere zijn!

Dáár ruischt het vaandel... Daar rijden de Koning, de Koningin en de Kroonprins aan de spits der dappere Yzermannen de poort binnen....

De standbeelden van de groote Vlaamsche volkshelden Breydel en De Coninck schijnen het vorstelijk paar tegemoet te komen, en de Koning groet hen met een edel gebaar.

Zoo houdt de Koning zijn intocht, onder den onbeschrijflijken jubel van een volk, dat zich nauwelijks de werkelijkheid kan indenken. Het schijnt een droom; maar neen! het is geen droom; het is de werkelijkheid! En de beiaard van Brugge zingt zijn schoonste liederen!

In het provinciegebouw wordt de Koning door de besturen ontvangen. Warme redevoeringen worden gehouden, en de Koning antwoordt op zijn eenvoudige, hartelijke manier.

In welke taal die redevoeringen zijn gehouden?

Hoe kunt ge dat nog vragen! We zijn immers in Vlaanderen; en in Vlaanderen behoort aan de Zuid-Nederlandsche taal voortaan de eereplaats.

Zoo hebben de besturen het begrepen; zoo heeft de Koning het begrepen. En wij willen het als een blijde profetie aanvaarden, dat het ons zoo na verwante Vlaamsche volk na een

zwaar lijden van vier jaren en na een miskenning van tachtig jaren, om zijn trouw aan zijn traditiën mondig is geworden, en in al zijn rechten hersteld zal worden.

L. P.

*) Op deze vraag geeft de N. Rott. Crt. het volgende antwoord, ontleend aan een Fransch blad. Op de vraag nl. aan de bewoners, waar ze al die vlaggen vandaan haalden, luidde het antwoord: uit Duitschland. — Wat! Uit Duitschland? — Ja. Toen het bekend werd, dat de Duitschers zich gereed maakten om Brugge te verlaten, hebben wij een Duitsch koopman uit Bonn-am-Rhein zien aankomen met een groote vracht vlaggen, die hij ons tegen den goedkoopsten prijs verkocht heeft. Hij verontschuldigde zich zelfs nog — er wat duur mee te zijn. Dat komt door den oorlog, zei hij. Hij deed of dat geheel buiten zijn schuld lag; hij wilde alleen maar zaken doen. En hij verkocht ons de Belgische vlaggen.

